

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 17 Avgust 2011. god.
Br. ref.: RK129/11

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI. 21/10

Podnosilac

Arta Hyseni

**Odluke Vrhovnog suda Kosova,
od 12. februara 2010. god., A br. 1030/2009**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Kadri Kryeziu, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Ivan Čukalović, sudija
Gjyljeta Mushkolaj, sudija
Iliriana Islami, sudija.

Usvaja sledeće rešenje:

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je gđica Arta Hyseni iz Donje Lapaštice, Podujevo.

Osporena odluka

2. Odluka Vrhovnog suda Kosova, od 12. februara 2010. god., A br. 1030/2009.

Pravni osnov

3. Član 113 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav); član 20 Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosova (u daljem tekstu: Zakon), i pravilo 56(2) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Predmetna stvar

4. Podnosilac zahteva je 30. marta 2010. god. podneo zahtev Ustavnom sudu Kosova. Podnosilac zahteva osporava odluku Vrhovnog suda Kosova od 12. februara 2010, A br. 1030/2009, kojom je odbijena žalba protiv Izborne komisije za žalbe i predstavke (IKŽP), koja proističe iz nezadovoljstva neuspehom da bude proglašena izabranom u Skupštinu Opštine Podujevo nakon lokalnih izbora, održanih 15. novembra 2009. god.
5. Naročito, podnosilac zahteva tvrdi da su prekršene sledeće odredbe Ustava: član 3. i 24. [Jednakost pred zakonom], i član 45. [Pravo na izbor i učešće].

Pregled postupaka pred Ustavnim sudom

6. Podnosilac zahteva je 30. marta 2010. god. podnela zahtev Ustavnom sudu. Predsednik Suda je imenovao prof. dr Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje u sastavu: Enver Hasani (predsedavajući) i sudije Kadri Kryeziu i Iliriana Islami.

Pregled činjenica

7. Podnosilac zahteva je bila kandidat za Skupštinu Opštine Podujevo na lokalnim izborima na Kosovu održanim 15. novembra 2009. god. Podnosilac zahteva tvrdi da su preliminarni rezultati koje je objavila Centralna izborna komisija (CIK) pokazali je da je ona dobila 179 glasova i stoga je dobila pravo da bude izabrana za člana Skupštine Opštine Podujevo. Međutim, kada je CIK proverio konačne rezultate 14. decembra 2009. god., predočeno joj je da je dobila 187 glasova, dok je drugi kandidat dobio 192 glasa. To znači da ona nije izabrana u Skupštinu Opštine.
8. Ona navodi da je pretrpela štetu nastalu na lokalnim izborima ili zbog namerne manipulacije ili zbog pogrešnog matematičkog brojanja glasova. Podnosilac zahteva se isprva žalila 17. decembra 2009. god. na ovaj rezultat Izornoj komisiji za žalbe i predstavke (IKŽP).
9. IKŽP je odbio njenu žalbu odlukom 495/2009, od 22. decembra 2009. god. Ona tvrdi da IKŽP nije uopšte razmotrio faktičku situaciju sa glasovima. IKŽP je u toj odluci naveo da, pošto je Centralna izborna komisija (CIK) potvrdila rezultate lokalnih izbora 14. decembra 2009, ti rezultati su obavezujući. Stoga je IKŽP odbio žalbu kao neosnovanu.
10. Nezadovoljna ovim rezultatom, 29. decembra 2009. god., podnosilac zahteva je naumila da se i dalje žali IKŽP-u. Ovog puta ona navodi da je dostavila sve dokaze uz žalbu i da je obuhvatila tabelarno razjašnjenje brojanja izbornih glasova.
11. Svojom odlukom A. br. 529/2009 IKŽP je zaključio da se žalba podnosioca zahteva odnosi na već rešen slučaj i stoga je druga žalba neprihvatljiva.

12. Podnosilac zahteva se žalila Vrhovnom sudu Kosova na ovu odluku. Vrhovni sud je odbio njenu žalbu 12. februara 2010. god. Vrhovni sud je u svojoj presudi naveo da navodna nesaglasnost konačnih rezultata sa onim preliminarnim ili očekivanja žalilaca nisu predstavljali razlog za žalbu protiv CIK-a.

Ocena prihvatljivosti zahteva

13. Da bi mogao da presudi po zahtevu podnosioca, Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio sve uslove za prihvatljivost koji su utvrđeni Ustavom, Zakonom o Ustavnom sudu i Poslovníkom o radu.

14. U svom rešenju o neprihvatljivosti izdatom u zahtevu Mimosse Kusari-Lile, u prethodnom slučaju gđice Mimoza Kusari, KI- 73/09, objavljenom 18. marta 2010. god., Ustavni sud se pozvao na značaj izbora u demokratskom društvu. Ustavni sud se pozvao na to rešenje i ponovio svoja zapažanja u drugoj presudi Suda u slučaju Kimete Bikliqi protiv Centralne izborne komisije, slučaj br. KI. 09/10, od 14. decembra 2010. godine. Neki citati iz bivše odluke su vredni ponovnog naglašavanja.

20. Član 45. Ustava Kosova predviđa sledeće:

Član 45 [Pravo na izbor i učešće]

- 1. Svaki državljanin Republike Kosova koji je napunio osamnaest godina, čak i na dan izbora, ima pravo da bira i bude biran, osim ako je to pravo ograničeno odlukom suda.*
  - 2. Glasanje je lično, jednako, slobodno i tajno.*
  - 3. Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakog da na demokratski način utiče na odluke javnih organa.*
- 21. Shodno članu 22. Ustava Kosova, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda neposredno je primenljiva u Republiku Kosova. Ona čini deo domaćih zakona. Član 3. Prvog protokola predviđa pravo na slobodne izbore. Predviđa da se slobodni izbori moraju održavati "... u razumnim intervalima putem tajnog glasanja, pod uslovima koji će obezbediti slobodno izražavanje mišljenja ljudi ..."*
- 22. Član 123.2. Ustava Republike Kosova predviđa sledeće: "Lokalna samouprava se sprovodi posredstvom organa koji su izabrani na opštim, jednakim, slobodnim i direktnim izborima, tajnim glasanjem.". Skupština Kosova je obezbedila mehanizam za održavanje opštih i lokalnih izbora usvajanjem Zakona o opštim izborima, Zakon br. 03/L-073, u Republici Kosova i Zakon o lokalnim izborima u republici Kosova, Zakon br. 03/L-040.*
- 23. Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) pravi razliku između prava glasanja na izborima i prava kandidovanja na izborima, Sud je istakao da je pravo na glasanje aktivno pravo a nečije pravo da bude izabran pasivno pravo. Podnosilac zahteva tvrdi da je njegovo pravo da bude izabran prekršeno. Međutim, postoji razlika između prava da neko bude izabran i prava da se kandiduje na izborima. Sudska praksa ESLJP pokazuje da kao veliki propust države prilikom osnivanja izbornih sistema dozvoljavaju različita tumačenja oko toga kako se izbori održavaju i kako se rezultati potvrđuju. U slučaju Ujedinjene Komunističke partije Turske protiv Turske, Sud je izjavio da „...države imaju mogućnost širokog tumačenja u ovoj sferi, ali je na Sudu da*

odluči u krajnjem slučaju da li su uslovi Protokola br.1 ispoštovani; Sud mora biti zadovoljan da uslovi ne uskraćuju predmetna prava do te mere da je narušena njihova suština i da je uskraćena njihova delotvornost; da su nametnuti u nastojanju da se postigne legitiman cilj; i da sredstva koja su upotrebljena nisu nesrazmerna (vidi Sada i drugi (br.2) protiv Turske, brojevi 25144/94 et al. § 31. EKLjP 2002-IV).

24. ESLJP konzistentno naglašava važnost slobodnih izbora i demokratije u svojim presudama. U istoj presudi Sud je preneo svoj stav na sledeći način:
"Demokratija ovim izgleda da je jedini politički model razmotren Konvencijom i, u skladu sa tim, jedini koji je sa njom u skladu." . ESLJP u istoj presudi citira, uz odobrenje, Kodeks dobre prakse je usvojila Evropska komisija za demokratiju posredstvom Zakona (Venecijanska komisija) na svom 51 . (Smernice) i 52. (Izveštaj) zasedanju od 5-6. jula i 18-19. oktobra 2002. godine (Mišljenje br. 190/2002, COL-AD (2002) 23 rev.). Tu Komisija iz Venecije kaže:

Pet načela koja su deo izbornog nasleđa Evrope su univerzalan, ravnopravan, slobodan, tajan i neposredan izbor. Osim toga, izbori se moraju održavati u redovnim intervalima.

25. Venecijanska Komisija ističe da bi organizaciju izbora bi trebalo da nadgleda nepristrasno telo nadležno za primenu izbornog zakona i da bi trebalo da postoji delotvoran sistem za žalbe. U skladu sa zakonima na Kosovu, ove dve funkcije obavljaju CIK i IKŽP , u zavisnosti od toga da li je zakonom dozvoljeno podneti takve žalbe sudu. To su organi koji odlučuju o svim pitanjima u vezi sa održavanjem izbora, potvrdom rezultata i ko rešava molbe ii dozvoljene žalbe u vezi sa izbornim procesom, kako je predviđeno zakonom i izbornim pravilima. To su stalni i nezavisni organi.

26. Razlozi zašto CIK i IKŽM imaju takva ovlašćenja proizilaze iz tvrdnje da u izbornom procesu mora postojati izvesnost. Neophodnost da u izbornom procesu postoji izvesnost zahteva da se izbori ponište samo u slučaju grube povrede i veći teret dokazivanja pripada onome ko tvrdi da je došlo do takve povrede.

27. Uloga Ustavnog suda u izbornom procesu je predviđena Zakonom o opštim izborima u kojem je u članu 106.1 predviđeno da je CIK dužna da potvrdi izbore nakon što su IKŽP i Ustavni sud rešili žalbe. Ovaj sud nema drugu ulogu u tim izbornim procesima i ne može se vratiti na odluke CIK-a ili IKŽM-a ili preinačiti ih, u zavisnosti od važne odredbe koja predviđa da će Sud to uraditi ukoliko je došlo do povrede individualnih prava i sloboda zagaranтованиh Ustavom.."

15. Kada Ustavni sud preispita događaje koji su doveli do podnošenja ovog zahteva, konstatuje činjenicu da je podnosilac zahteva imala Odluku IKŽP-a u vezi sa njenim nezadovoljstvom rezultatima na lokalnim izborima za Opštinu Podujevo. Ona je pokušala da ponovo podnese žalbu IKŽP-u koji je odlučio da je njena žalba već rešena. Na ovu drugu Odluku IKŽP-a ona se žalila Vrhovnom sudu koji je odlučio da njena žalba bila neosnovana.

16. Pravilo 36.1 i 2 Poslovnika o radu predviđa:

Pravilo 36

Kriterijum o prihvatljivosti

- (1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahteve:

a) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili

b) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili

c) samo ako zahtev nije očigledno neosnovan.

(2) Sud odbacuje zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

a) da zahtev nije *prima facie* opravdan, ili

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili

c) da podnosilac zahteva nije žrtva kršenja prava zagarantovanih Ustavom, ili

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.

17. Sud podseća da ne može izmeniti ili poništiti odluke CIK-a ili IKŽP-a, osim ako postoji povreda ličnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom. U tom pogledu teret je na podnosiocu zahteva da dokaže da je došlo do kršenja. Imajući u vidu, opet, veliki stepen slobodne procene koji je omogućen Kosovu o tome kako vodi svoje izbore, Ustavni sud nije zadovoljan kako je podnosilac zahteva u konkretnim okolnostima ovog zahteva potkrepela svoju žalbu, i stoga Sud mora odbiti ovaj zahtev kao očigledno neosnovan.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113(7) Ustava, članom 20. Zakona o Ustavnom sudu, i pravilo 36 Poslovnika o radu, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODBIJE zahtev kao neprihvatljiv;

II. Ova odluka će biti dostavljena stranama i objavljena u Službenom listu, u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona o Ustavnom sudu.

III. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani

